

# Povestiri dintre rafturi

## Pe la Saint-Victor

de Gabriel Zănescu

**F**ondată prin 1113, Mănăstirea Saint-Victor avea să adăpostească congregația victorinilor, devenită ilustră pentru interesul arătat educației. Apreciată ca loc de retragere și meditație de Bernard de Clairvaux și Thomas Becket, devenită o școală publică de teologie și arte liberale, o adevărată mănăstire-universitate, frecventată de Abélard (Apropos, știți povestea? Vi-o spun pe scurt mai încolo) și Pierre Lombard, mănăstirea avea să ajungă un punct de atracție pentru clerici, mireni, profesori, persoane studioase, ori pur și simplu curioși autohtoni și străini. Biblioteca mănăstirii a apărut și s-a dezvoltat pentru a susține misiunea asumată de congregație în ceea ce privea dezvoltarea învățământului. Dar, rămăsesem dator cu Abélard:



(Pierre Abélard, [www.ablogabouthistory.com](http://www.ablogabouthistory.com), 6 famous eunuchs)

**I**n 1117, Héloïse avea vreo 16 ani și era crescută de unchiul său Fulbert, canonic la Notre-Dame, domiciliat pe strada școlilor de lângă catedrală. Unchiul o educase în spiritul științelor literare și filologice: se spune că fata cunoștea latina, greaca și ebraica și era foarte interesată de filosofie și teologie. Ca să-i sporească educația, l-a angajat drept institutor pe Pierre Abélard, deja renumit pentru calitățile sale de profesor și teolog, maestru în metafizică, logică și filosofia limbajului.

Abélard locuia și el în casa lui Fulbert și avea dreptul să facă lecții cu frumoasa Héloïse („*blanche comme flor de lis*”) la orice oră din zi sau din noapte, ba chiar s-o și bată, dacă eleva era neascultătoare. Curând, subiectele lecțiilor s-au schimbat. Cei doi s-au fermecat reciproc, prin grația spiritului lor, dar și prin alte talente și calități ... ceva mai pământeste. (După mulți ani, Héloïse îi scria lui Abélard: „*Aveați două calități care vă puteau cuceri pe loc inima oricărei femei: farmecul cu care recitați și cântați*”). Prinși asupra faptului („*înlănțuiți precum Venus și Marte*”, zice Abélard) de către Fulbert, mai mult, cu perspectiva evidentă de a deveni părinți, cei doi pleacă din Paris la rubedenii de-ale tânărului, unde Héloïse avea să nască un băiat, numit Astralabe. Abélard se oferă s-o ia în căsătorie, dar fata se opune, pentru a nu-i periclita cariera ecleziastică și profesorală. („*Nu ne mai rămâne decât să dăm, întregii lumi, prin pierderea noastră comună, exemplul unei dureri pe măsura iubirii dintre noi*”). Până la urmă, ca să stingă conflictul cu unchiul furios pentru necinstirea fetei, convin cu toții să se căsătorească în mare taină. O fac, Héloïse pleacă la mănăstire, Abélard rămâne la Paris, dar își scriu mult și cu multă dragoste, Abélard o vizitează uneori... Însă, unchiul răzbunător nu poate nici uita, nici ierta. El cumpără complicitatea unui servitor din casă și a unui bandit, care pătrund noaptea în dormitorul lui Abélard, îl bat, apoi îl castrează. Scandalul devine public. Poporul este de partea lui Abélard, ale cărui cântece de dragoste, compuse pentru Héloïse, deveniseră deja folclor pentru toți îndrăgostiții din Franța. Biserica, însuși episcopul de Paris, își exprimă indignarea, dar nu pot face mare lucru: Fulbert nu recunoaște participarea la complot (pe vremea aceea, pentru condamnare recunoașterea era obligatorie, pe lângă probe) și, oricum, nu putea lăsa de izbeliște un cleric. Averele unchiului este confiscată, drept pedeapsă, în folosul bisericii, Fulbert se

ascunde de ochii lumii și moare sărac, uitat de toți, la o vârstă înaintată, dar încă pe lista canonicilor de Paris. Cei doi torționari, prinși, au fost pedepsiți după legea talionului: au fost emasculați, la rândul lor, iar ca supliment le-au fost crăpați ochii. Pentru Abélard cariera ecleziastică s-a încheiat, fiind “nedesăvârșit la trup”. După (o parțială) recuperare, Abélard s-a retras la Saint-Denis, s-a călugărit, a frecventat slujbele și biblioteca, a observat toate neregulile ce afectau viața mănăstirească și imaginea preoțimii și le-a denunțat. Înmulțirea acestora va justifica, după mult timp, atitudinea lui Rabelais, ca și bună parte din titlurile catalogului lui Pantagruel.

Să revenim la bibliotecă.

În sala de lectură, manuscrisele erau legate cu lanțuri de pupitre. Mai existau manuscrise liturgice, păstrate în altar, altele lângă refectoriu, spre a fi citite, de către călugări, pe rând, cu voce tare, în timpul meselor, altele la infirmerie, pentru a servi bolnavilor și muribunzilor. În sfârșit, bibliotecarul putea ține un număr de documente (provenite din dublete) în rezervă, iar altele, *minores*, puteau fi împrumutate pe mai mult timp călugărilor sau studenților.

În conformitate cu regulile abației, bibliotecarul se îngrijea de toate cărțile: ale bisericii, ale abației și ale comunității. Trebuia să aibă o listă detaliată a acestora și, de cel puțin două-trei ori pe an, trebuia să le răsfoiască, să le inventarieze și să le examineze cu atenție, ca să nu existe viermi care să le roadă, ori ceva care să le păteze.

Zidurile Bibliotecii trebuiau placate în interior cu lemn, pentru ca umezeala din pereți să nu ajungă la cărți și să le strice.

Pupitrele trebuiau plasate la distanță potrivită unele de altele: nici prea departe, nici prea aproape; la rândul lor, cărțile nu trebuiau să fie prea înghesuite, ceea ce ar fi făcut dificilă manevrarea și ar fi dăunat conservării lor, nici prea îndepărtate unele de altele, ceea ce ar fi îngreunat cercetarea, provocând confuzii.

Bibliotecarul păstra la dispoziția tuturor cărțile necesare studiului zilnic, la fel și pe acelea considerate importante pentru instruirea și edificarea oamenilor bisericii: Biblii, viețile Sfinților Părinți, principalii comentatori ai textelor sfinte. Celelalte cărți, mai puțin întrebuintate, se păstrau în bibliotecă, iar bibliotecarul le împrumuta

numai pe baza unei cereri formale a cititorului. În acest caz, el nota imediat cărțile împrumutate, pentru a ști oricând cine ce cărți are asupra sa. Acela care împrumuta trebuia să aibă mare grijă de cărți și să nu le încredințeze altor persoane. Atunci când nu mai avea nevoie de ele, trebuia să le restituie bibliotecarului.

Regulamentul cuprindea și prevederi legate de copierea manuscriselor. Bibliotecarul se ocupa de tot ce privea furnizarea suportului și a celorlalte materiale și obiecte necesare scrisului. El îi alegea și îi supraveghea pe copiiști, atât pe cei interni (oameni ai bisericii) cât și pe cei externi. Aceștia nu puteau transcrie nimic fără consimțământul său. Scriptoriumul era mic, deoarece biblioteca își dezvoltă colecția în special prin donații și legate testamentare. Copierea cărților se făcea într-un loc diferit, din interiorul mănăstirii, mai îndepărtat, pentru a fi ferit de zgomot, forfotă sau alte riscuri de distragere a atenției copiiștilor.

*Catalogus Typographicus...  
Bibliotheca Manuscripta...  
a Claudio de Grandruo Canonico eiusdem Albulia ordinati  
anno 1514*

(Catalogue de la bibliothèque de Saint-Victor, par Claude de Grandrue, <http://gallica.bnf.fr>)

Claude de Grandrue a întocmit cataloagele alfabetice și tematice ale manuscriselor în 1514. După moartea sa, în 1520, nu există mențiuni directe privind bibliotecarii, care, însă, trebuie să fi fost cantori ai mănăstirii, ca de obicei. Numele acestora este cunoscut: Jacques de Lyons și Guillaume Cotin.

Bibliotecarul se afla pe la mijlocul scării ierarhice, fiind în același timp cantor, sau, cel mult, asistent-prior. Toate deciziile aparțineau superiorului (abatele Jean VII Bordier, în vremea lui Picard): organizarea spațiilor, selecția, autorizarea cititorilor externi, condițiile de împrumut și de consultare. Acesta deținea (sau urmărea să dețină) controlul absolut asupra lecturilor cititorilor. Uneori se puteau naște conflicte între bibliotecar și superior, provenite din viziunea diferită privitoare la studiu.

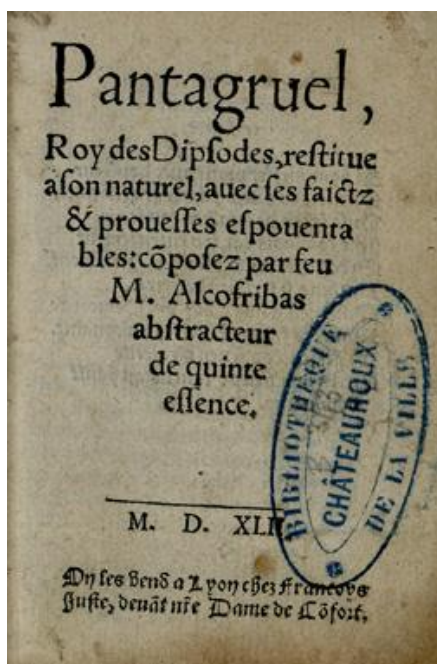
Gourreau de la Proustierre: “*Bunul Picard muri* [de pietre la rinchi, în 1615], *sfârșit de truda studiului și a obligațiilor monahale. E trist să întâlnești, uneori, superiori invidioși, dușmani ai*

studiului și ai celor dedicați lui ["*estudiands*"]. Nicum nu-i vor pe unii mai luminați decât ei înșiși. Îi căznesc, îi subjugă pe cei aplecați spre cercetare, sau care par să fie. Îi țin în întuneric și îi încarcă peste măsură, făcându-i să renunțe. Piedicile lor transformă bobul de rouă ce promitea o perlă într-o brută lehamățită, un ratat. [*Les estudiands*] trebuie să studieze în secret, sau, dacă renunță, datorită acestor contradicții, cad pradă nimicniciilor. Iată fructul și gloria acestor conducători întunecați și trufași. [...] Și, cum savanții sunt de obicei și ageri ["*clairvoyans*"], superiorii se tem că aceștia le vor descoperi defectele și le vor cenzura conduita. Bietul Picard a reușit, în zilele bătrâneților sale, să mai înfrâneze din aceste țâfne priorale."

*Ad usum f. J. Picardi Victoriani  
Emplas 1630/1574*

(Însemnare a lui Jean Picard pe una din cărțile sale, în Alfred Franklin, *Histoire de la bibliothèque de l'abbaye de Saint-Victor à Paris*)

Înainte de moarte, Jean Picard a donat cea mai mare parte a bibliotecii personale mănăstirii, îngrijindu-se să treacă pe fiecare pagină de titlu anul achiziționării, semnătura sa și...prețul de achiziție.



(*Pantagruel*, pagina de titlu, [www.lib.virginia.edu/rmds/collections/gordon/literary/rabelais/index.html](http://www.lib.virginia.edu/rmds/collections/gordon/literary/rabelais/index.html))

În vremea serviciului lui Picard, între 1528 și 1532, s-a petrecut și vizita lui Pantagruel, care se afla împreună cu Rabelais la Paris. În acest răstimp, au vizitat și biblioteca de la Saint-Victor, făcând cunoștință cu cataloagele întocmite de Claude de Grandrue. Ele i-au inspirat lui Rabelais, alături de alte experiențe personale din mediul clerical, ironiile puse în seama lui Pantagruel, care, pornind de la unele titluri reale, a alcătuit un catalog de cărți imaginare, ca și cum s-ar fi aflat, și ele, în bibliotecă! Iată catalogul real al titlurilor reale ale cărților imaginare, alcătuit de Rabelais:

„S-a minunat în schimb de frumoasele cărți pe care le-a găsit în prăvălia librarului de la sfântul Victor și pe care le-a însemnat după cum urmează:

*Scripetum salutis*

*Prohabum juris.*

*Papucum Decretorum.*

*Rodia Vitiorum.*

Despre oastea Domnului.

Mătura și fârașul predicatorului, de părintele Hocus-Pocus.

Fuduliile de elefant ale vitejilor.

Mătrăguna episcopilor.

*Marmotretus de bubonis et maimucis, cum commento Dorbellis.*

*Decretum universitatis Parisiensis super profunditate muliercurarum ad placitum.*

Cum i s-a arătat sfânta Gertruda unei călugărițe din Poissy, care sta să nască.

*Ars honeste besendi in societate, de Marcus Ortuinum.*

Borcanul cu muștar al pocăinței.

*Formicarum artium.*

*De paharorum usu et honestate chefuendi, per Silvestrem erhieratem Jacobibemus.*

Concina, pe scurt.

Traista notarilor.

Aldămașul măritșului.

Ciubărul cu visuri.

Pleava și tărîțele legilor.

Gustarea vinurilor.

Diferitele miroșuri ale brânzei.

*Spalatorium scholarium.*

*Tartaretus: De modo cacandi.*

Fanfarele Romei.

*Bricot: De differentis ciorbarum.*

Temeiul ascultătorilor.

Încălțările smereniei.

Scaunul cu trei picioare al înțelepciunii.

Hîrdăul darurilor.

Poticneala duhovnicilor.

Plesnitoarea popilor.

*Reverendi patris fratris Lubini provincialis taclalia, de afumandis carnatibus, libri tres.*

*Pasquilli, doctoris marmorei, de Capreoliscum ciulinis comendendis, tempora papali ab Ecclesia interdicto.*

Căldărușa, în șase persoane, jucată de Diaconii-Parșivi.

Ochelarii călătorilor care merg la Roma.

*Majoris: De modo faciendi carnatos.*

Cimpoiul prelaților.

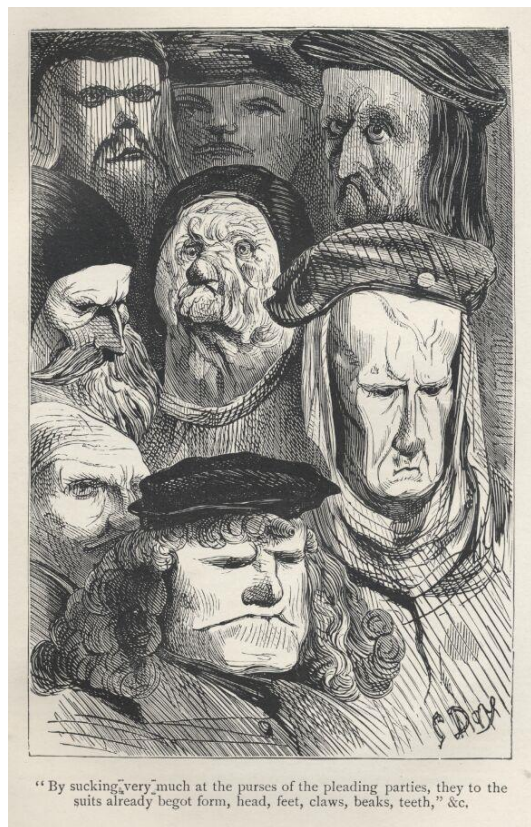
*Beda: de Optimitate burtorum.*

Plângerea notarilor împotriva puținătății plăcintelor.

Coadă de cotoi a procurorilor.

Slănină pe fasole, cum commento.

Dulceața iertărilor.



“By sucking very much at the purses of the pleading parties, they to the suits already begot form, head, feet, claws, beaks, teeth,” &c.

(expositions.bnf.fr, *Gargantua & Pantagruel*, ilustrat de Gustave Dore)

*Praeclarissimi jurisutriusque doctoris Magister Piloti. Raquedenari de bobelidandis glossae Accursiane mofturis repetitio enucidilucurisissima.*

*Stratagemata francacatoris, de Baignolet.*

*Frantopinus: De re militari, cum figuris Stefani.*

*De usu et utilitate belituri equos et equas, authore Nostro de Chur.*

*D. N. Rostocostopiciorongus: De mustarda post prandium servienda, lib, quatuordecim, apostolati per D. Fleacus.*

*Jabolenus: De cosmographia purgatorii.*

*Questio subtilissima utrum chimera, în vacuo burtis possit comendere secundas intentiones? et fuit debatuta per decem hebdomadas în concilio Constantiensi.*

Pofta de mâncare a judecătorilor.

Cucuvaia cardinalilor.

*De calcaribus removendis decades undecim per Albericum de Rosata.*

*Ejusdem: De castrametandis crinibus, lib. Tres.*

Intrarea în Brazilia a lui Antoniu de Leiva.

*Marforii bacalarii, cubentis Rome de mascardiis cardinalium Mulis.*

Apologia aceleiași împotriva celor ce spun că măgarul papii nu bea decât apă.

*Pronosticatio que incipit Silvio Pipotamaris, balata per D. N. Aiuritus.*

*Bamburini episcopi, de mulgetiarum profectibus enneades novem, cum privilegio papali ad trienium, et postea non.*

Fandoseala fetelor mari.

Jucăria femeilor văduve.

Guturaiul călugărilor.

Cuvioasa gîngăveală a părinților celestini.

Pomul pomenilor.

Obrăznicia calicilor.

Capcana teologilor.

Muștiucul maștrilor cîntăreți.

Leneveții lui Olcam, la prima lor tunsoare.

*Magistri N. Frigepuium: De jumulitibus horarum canonicarum, lib. Quadraginta.*

*Clevetitorium confratriarum, incerto autore.*

Pantahuza măicuțelor sărmâne.

Mirosul spaniolilor nespălați, hiperaromatizați de Frai Inigo.

Băutura nevoiașilor.

*Poltronismus rerum Italicarum, autore magistro Frigifer.*

*R. Lullius: De moftoribus principum.*

*De partibus secretibus hypocrisia, actore Jacobo Hocstralem, hereticomaestra.*

*Caldaburtis de magistrostradorumque Beutoris, lib. octo galantissimi.*

Pîrțurile copiștilor, scriitorilor, pisarilor, prescurtătorilor și diacilor papali, culese de Regis.

Calendarul pe o sută de ani pentru podagroși și sfrînțiți.

*Manieres maturandi cuptoris, per D. Eccium.*

Frânghia negustorilor.

Plăcerile vieții mănăstirești.

Rapănul călugărilor fățarnici.

Istoria farfadeților sau a strigoilor cerșetori.

Starea jalnică a ostașilor schilodiți în război.

Înșelătoria dregătorilor.

Cîntarul vistiernicilor.

*Moftarium Sorboniforium.*

Rimele vînătorilor de rîme.

Foalele alchimiștilor.

Țintarul pantahuzelor, adunat de fratele Serratis.

Predica dinapoi a credinței.

Limba clopotelor.

Cîrja bătrîneților

Botnița seniorilor

Maimuțăreala rugăciunilor

Focul de paie al evlaviei

Strachina postului cel mare

Spoiala vieții politicești

Războiul pustnicilor împotriva muștelor

Gluga bortelită a duhovnicilor

Jocul de arșice al fraților monahi

*Lurdaunus: De vita et honestate craidonum*

*Scufiorum Sorbonici moralisationem per D. Lupoldum*

Sfaturi pentru călătorii care merg la Roma

*Tarbacalationes doctorum Coloniansium adversus Reuchlin*

Păhărelul bețivilor arhirăi.

Mîțele cu clopoței

Potirul suferinzilor de urdinare

*Scamatoriis arbitrorum per F. Pedebalonus*

Alaiul de sărbătoare al spiridușilor

*Gerson: De auferibilitate papae ab Ecclesia*

Suișul și coborîșul dregătorilor

*Jo. Dyteboodii: de terribilitate excommunicationum libellus acephalos*

*Ingeniositas invocandi diabolos et diabolos per D. Speriefum*

Tocănița cinului călugăresc

Jocul din buric al ereticilor

Bîrfelile lu Gaetan

*De origine patepelutarium et torticollorum Ritibus, lib. septem.*

Șaizeci și nouă de parastasuri pentru izbăvirea sufletului

Scurte rugăciuni pentru cele cinci tagme de cerșetori

Tăbăcirea pieilor de vîrcolaci

Aiureala muștrărilor de cuget

Burduhanul domnului președinte

Capetele de măgar ale popilor

*Sutoris, adversus quemdam vocaverat eum pacalitorem et quod inselatores non sunt damnati ab Ecclesia*

*Cacatorium medicorum*

*Hornarii astrologi Campi clystiriorum per S.C.*

Purgatoriul spițerilor

Scalpelul felcerului

*Justinianus: de Hypocritibus tollendis*

*Antidotarium animae*

*Merlinus Cocaius: de Patria diabolorum*

*Unele din aceste cărți au fost tipărite mai demult, celelalte sînt pe cale să iasă la lumină.*

Oricât de reale, titlurile unor cărți imaginare pot să cuprindă (sau chiar trebuie?) cuvinte pe măsură. Iată și varianta unor titluri imaginată (cum altfel?) de Romulus Vulpescu:

“Teleguța mîntuirii

Nădragul jurisprudenței

Tîrlicul decretelor

Ghemul teologiei

*Maimuțectus de Momișus și de Maimucus, cum comentarii de Orbeșius*

Muștarnița pocăinței  
 Furnicarul artelor  
 Păcălitul la tribunal  
 Rantia notarilor  
 Zgăul extazului  
 Farafîstîcurile legii  
 Biciul vinului *seu șuncamque pastramiorum*  
 Pintenul brînzeturilor *alias vinum*  
*Despăduchiorum scholarium*  
*De differentiis borșorum et ciorbarum*  
 Pingeaua umilintîii



(foto: www.lanouveller(foto : rde.revues.org, Scrisoare autografă adresată ducelui de Choiseul. 17 martie 1755)

*Reverendi Patris Fratris Bostani, monahus palavragensis, De mestecatione slanibus, libri tres*

*De modo umpleritur cartabossium*  
 Cimpoiul duhovnicilor  
 Plîngerea avocaților în legătură cu desființarea plocoanelor  
 Mîzgăleala procurorilor  
 Despre bob cu slană, *cum commento*  
 Despre folosul și folosința jupuirii cailor și a iepelor  
 Mitocănia popiștocilor  
 Dîrdîiala golanilor  
 Almanah permanent pentru guțoși și pentru ciupiți de vărsat  
 Sforăriile neguțătorilor  
 Plăcerile vieții călugărești  
 Ghiveciul habotnicilor  
 Șiretlicurile protopopilor  
 Rimele rîmătorilor  
 Cătușele religiei  
 Reazimul bătrînețelor

Botnița nobilimii  
 Rugăciunile maimuțarite  
 Ceaunul vieții politicești  
 Tocana cuvioșilor  
 Clistirul spițerilor

Pe la mijlocul secolului al XVIII-lea, biblioteca adăpostea aproximativ 35.000 de tipărituri și 3000 de manuscrise. Era deschisă de la 8 la 10 și de la 14 la 16 (vara - până la 17), luna, miercurea și sâmbăta. Era închisă două luni vara, de la 15 august până la 18 octombrie. Bibliotecarul putea retrace oricând volume din sala de lectură, fie pentru a le depozita în biroul său (*cella bibliothecarii*), fie pentru a le feri de stricăciuni, din cauza fragilității, sau a manevrării lor nedelicate de către cititori. Biblioteca era deschisă tuturor membrilor comunității monastice, dar era tot mai des vizitată de către persoane din exterior: alți clerici, studenți, profesori, personalități străine sau franceze, călători. (Un călător olandez se plîngea că, vrînd să viziteze biblioteca, a găsit-o închisă, deoarece bibliotecarul era plecat în oraș.) Bibliotecarul trebuia să fie la dispoziția tuturor, cu prezentări și explicații ce priveau documentele și, încă de pe vremea lui Jean Picard, se ocupa și de editarea/tipărirea lucrărilor, găsirea unor librari și tipografi competenți, obținerea privilegiilor regale etc.

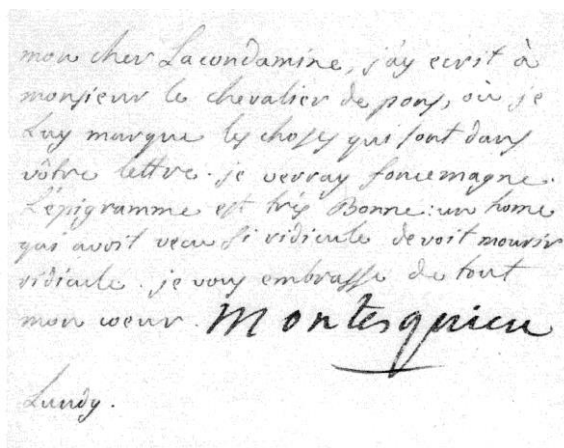
În această bibliotecă avea să calce Montesquieu (despre Rabelais: “*Orideciteori l-am citit, m-a plictisit. Nu mi-a plăcut niciodată. Orideciteori l-am auzit citat mi-a plăcut.*”) și să ajungă să-și închipuie (și el !) o bibliotecă imaginară:

“*Acum, când colecțiile și bibliotecile sînt la ordinea zilei, ar trebui ca vreun scriitor cu tragere de inimă să binevoiască a întocmi un catalog al tuturor cărților pierdute* [subl. ns.], *citare de autorii antici. Ar trebui un om care să nu fie prins cu treburi și nici chiar cu distracții. E nevoie de o privire generală asupra acestor opere, asupra talentului și vieții autorului. Pe cît e cu putință această privire generală să se facă din fragmentele care ne-au rămas, din pasajele citate de alți autori și care au scăpat acțiunii timpului și zelului religiilor născînde. Se pare că datorăm acest omagiu memoriei atîtor învățați. [...]* *Lucrarea [...] s-ar putea chiar mîrgîni la tratarea poezilor, filozofilor și istoricilor.*”

Aș dori de asemenea să se întocmească un catalog al artelor, științelor și invențiilor pierdute. Să fie prezentate cât mai precis cu putință, indicându-se cauzele care au dus la părăsirea lor, de ce au fost date uitării, precum și cum au fost înlocuite.

Aș dori de asemenea să se scrie despre bolile dispărute, despre cele care au apărut [...].

Aș mai dori să fie adunate toate citatele din Sf. Augustin, din autorii pierduți și din alții.”



(foto: rde.revues.org, Scrisoare autografă adresată ducelui de Choiseul. 17 martie 1755)

**S**uprasolicitarea, activitățile prea diverse, ca și răspunerile aferente pot fi motivul pentru care bibliotecarul (sau asistentul lui, Bonamy - în timpul lui Montesquieu - nu era mereu încântat de caracterul mai degrabă deschis al bibliotecii. Activitatea propriu-zisă de bibliotecă fusese “externalizată”: bibliotecar responsabil continua să fie o față bisericească, dar de treburile curente se ocupa un *sous-bibliothécaire*, sau un *garçon*, din afara mănăstirii. Nefăcând parte dintre “superiori”, din cler, acesta era adesea disprețuit, la fel ca și munca sa, de către conducători, ca simplu furnizor de servicii mundane.

Montesquieu, din nou:

*Din Paris, în 21 ale lunii Ramazan, 1719*

“Mă dusei mai zilele trecute să vizitez o bibliotecă din mănăstirea unor derviși care sînt acolo ca păstrători ai cărților, obligați însă fiind să dea voie oricui, la anumite ore, să vină și să le studieze.

Intrînd, zării un om serios [abatele Philippe-Antoine Gualterio - Gualtieri, nunțiu apostolic în Franța, cardinal, abate comanditar la Saint-

Victor, care, conform regulilor comanditei, încasa personal veniturile mănăstirii, dar avea o putere limitată și **nu avea nici o autoritate în privința disciplinei interne**] care se plimba în mijlocul unui imens număr de volume ce-l înconjurau. M-am dus la el și l-am rugat să-mi spună ce fel de cărți erau unele dintre cele pe care le vedeam mai bine legate.

Domnule, îmi răspunse el, mă aflu aici pe pămînt străin. Nu cunosc pe nimeni. Foarte mulți îmi pun asemenea întrebări; dar, vă închipuiți, n-o să mă apuc să citec toate cărțile astea, numai ca să-i pot satisface. Am însă un bibliotecar care vă va răspunde la întrebare, deoarece se ocupă zi și noapte să descifreze tot ce vedeți aici. **E un om de nimic, ne e o povară, fiindcă nu muncește de loc pentru mănăstire.**”[subl. ns.] În ziua următoare, alt bibliotecar de serviciu se dovedi mai spiritualizat și afabil, făcând pe placul vizitatorului său...

**C**ărți inexistente, cataloagele lor, titluri care își așteaptă conținutul, texte ale nu știm cui, citate din cărți care nu s-au scris, construcții verbale care par cuvinte, dar nu sunt, cuvinte care sunt dar nu știm ce înseamnă, cărți scrise despre ce ar putea însemna aceste cuvinte, cronica și critica acestor cărți, datele aparițiilor, apoi ale disparițiilor (ca pe cruci), apoi ale citărilor (ca în pomelnice și bibliografii), câte și mai câte...Cine să le țină rânduiala? Poate bibliotecarul “fără însușiri” al lui Musil, acela care nu știe ce s-a scris, pentru că nu citește cărțile, dar știe despre ce s-a scris. “Privirea lui generală” îl ajută să poată vorbi despre ceea ce nu a citit, așa cum autorii pot scrie despre ceea ce nu se vorbește, iar cititorii află ceea ce știau, dar uitaseră.

### Citiți mai mult:

Franklin, Alfred, *Les anciennes bibliothèques de Paris*, t.1, Paris, Imprimerie Nationale, 1857

Idem, *Histoire de la bibliothèque de l'abbaye de Saint-Victor à Paris : d'après des documents inédits Paris*, Auguste Aubry, 1865

Gourreau de la Proustière, Philippe *Mémoires de Philippe Gourreau de la Proustière chanoine de Saint-Victor et curé de Villiers-le-Bel*, texte établi et annoté par Béatrix de Buffévent, Paris, Fédération des

sociétés historiques et archéologiques de Paris et de l'Île-de-France, 1990  
Varry, Dominique *Être bibliothécaire à Saint-Victor*, in „Cahiers de recherches médiévales“, 17, 2009  
*Viața nemaipomenită a marelui Gargantua tatăl lui Pantagruel & Uimitoarea viață a lui Pantagruel feciorul uriașului Gargantua*, ticluite odinioară de François Rabelais, povestite pentru copii de Ileana și Romulus Vulpescu și ilustrată de Val Munteanu, București, Editura Tineretului, 1968

Montesquieu, *Scrisori persane. Caiete* trad. de Ștefan Popescu, pref. de Irina Eliade, București, Minerva, 1970  
Rémusat, Charles de *Abélard – sa vie, sa philosophie & sa théologie*, Paris, Didier, 1855  
[gallica.bnf.fr](http://gallica.bnf.fr)  
[www.ablogabouthistory.com](http://www.ablogabouthistory.com)  
[ebooks.adelaide.edu.au](http://ebooks.adelaide.edu.au)  
[www.bvh.univ-tours.fr](http://www.bvh.univ-tours.fr)  
[www.litteratur.fr](http://www.litteratur.fr)



Isabella Bechian: „Păsările”

(expoziția *Textilisme 2*, Aula Bibliotecii Centrale Universitare din Timișoara, oct. 2015-ian. 2016)